

Waar is toch die whiz kid?

23-02-2021 - **Ellen Hartman**, Senior Library Consultant OCLC

De tweede groepsdiscussie van de UKB kennisdelingsreeks begon op 23 februari met een duidelijke boodschap van de gespreksleider: *“Door met mensen te praten met diverse achtergronden en interesses heb je een perfect vertrekpunt voor kennisdeling en het recept voor een boeiende discussie!”*

Tijdens deze sessie kwamen bibliotheekmedewerkers met verschillende achtergronden binnen het open content speelveld samen en het was opnieuw een mooie mix van deelnemende Hogescholen en Universiteiten – net als in de eerste sessie.

Advies en beleid

Tijdens de rondvraag over de open content activiteiten waar men dagelijks het meest bij betrokken is, gaven veel van de deelnemers aan zich onder andere bezig te houden met advies en beleid. Toen we wat dieper hierop in gingen, werd er toch aangegeven dat er een gebrek aan beleid werd ervaren. En was er de wens om meer beleid vast te stellen. Waar in veel gevallen wel beleid is voor de publicatie van open access, is er nog te weinig aandacht voor de verscheidenheid van andere typen open content. Hoe ga je bijvoorbeeld om als organisatie met het digitaliseren van je collecties, en hoe maak je die beschikbaar en vindbaar als open content? Hoe ga je proactief om met het verzamelen en publiceren van open leermaterialen? Bij veel van de deelnemende bibliotheken zijn dit nieuwe taken, waardoor de rollen binnen de organisatie en het bijbehorende beleid nog niet uitgekristalliseerd zijn.

Beschikbaar stellen en vindbaar maken

Er was ook veel interesse in het als open data bruikbaar maken van collecties. *“Hebben we het dan alleen over de metadata? Of toch ook over de content zelf?”* Het publiceren van bibliografieën en thesauri als Linked Open Datasets gebeurt al standaard door de meeste nationale bibliotheken, maar ook scans en full-text-files van hele (boeken of kranten) collecties worden beschikbaar gesteld als open datasets door Humaniora-bibliotheken. Dit is een gebied, waar bibliotheken nieuwe data services ontwikkelen. Een aantal deelnemers van WO-instellingen gaf aan belangstelling te hebben in deze ontwikkeling.

“Maar als je dan moeite gaat stoppen in het beschikbaar stellen en vindbaar maken van collecties en data, wie heeft er dan interesse in?” We hebben het vaak over de eindgebruiker. Maar wie zijn deze eindgebruikers? En wat is hun informatiebehoefte? Een goed beeld van de gebruiker, en de manier waarop deze verschillende soorten open content gebruikt is cruciaal. Hoe komt de eindgebruiker bij open content? Via je eigen portaal, of via Google? Dit maakt natuurlijk uit, omdat het bepaalt hoe je je collecties promoot en of je werk maakt van het laten indexeren van je e-depot waarin je de onderzoek outputs van je eigen instelling bewaart.

Eindgebruikersonderzoek is eigenlijk iets waar bij alle deelnemers nog veel behoefte naar is. Open data en collecties genoeg, maar wie maken we er blij mee en hoe zetten ze deze gegevens in?

“Misschien zitten we wel te wachten op een whiz kid die als gebruiker van de toekomst en een fris idee met deze data aan de slag gaat”.

Ook moeten we ons niet blindstaren op de academische gebruiker. Open content is net zo bruikbaar voor een breder publiek, bijvoorbeeld als open leermaterialen. In een niet-wetenschappelijke context is het echter wel belangrijk om de content te vertalen en te duiden. *“De gewone gebruiker heeft immers behoefte aan meer dan alleen een zoekbalk!”*

Een van de uitdagingen blijft de vraag wat er gebeurt met open content op het moment dat je het publiceert en dus loslaat de grote boze wereld in. Gaan andere (commerciële) partijen er vervolgens mee aan de haal? Is dit een bedreiging voor open content of juist een kans? Dit blijft toch een punt van discussie. Wordt open content door derden verrijkt of gekaapt, het is natuurlijk maar hoe je er tegen aankijkt. Heel toevallig is dit onderwerp ook het thema van een [LIBER webinar](#) deze maand.

Kansen

Kansen op het gebied van open content werden er gelukkig in ruime mate geïdentificeerd. Bijvoorbeeld op het gebied van dat gebruikersonderzoek, waardoor we een nog beter beeld krijgen van de verschillende doelgroepen en hun behoeften. En daar vervolgens weer passend beleid en diensten voor kunnen ontwikkelen, zoals de [Lean-library browser plug-in](#) die de gebruiker attendeert op open content “in the user journey”. Om dit soort tools goed te laten functioneren, is extra metadata toekennen belangrijk, om open content te kunnen identificeren en de betrouwbaarheid ervan (provenance) te herleiden. Hier ligt een kans voor bibliotheken om een rol te spelen. Een andere kans die in verschillende vormen terugkwam is de rol van de bibliotheek om de gebruiker te kunnen adviseren/ondersteunen. Informatie helpen duiden in een gidsfunctie, of faculteitsmedewerkers adviseren over de publicatie van open onderzoek, open leermaterialen koppelen aan wat docenten nodig hebben, enz. Hierbij mogen we de gebruiker echter nooit uit het oog verliezen. Advies is immers meer dan: *“u vraagt, wij draaien, want misschien zet je dan wel de verkeerde plaat op!”*

Over de OCLC – UKB kennisdelingsbijeenkomsten

De opkomst van open content

Het belang van open access, open data en meer in het algemeen open content is recent toegenomen door factoren zoals nationale stimuleringsregelingen en COVID-19. Deze verschuiving naar meer open content vereist aanpassingen in de werkzaamheden, prioriteiten, collecties en diensten van bibliotheken. Hoe bewegen bibliotheken actief mee met deze verschuiving? OCLC en UKB willen een discussie op gang brengen aan de hand van een aantal bevindingen en vragen die naar voren zijn gekomen bij de uitwerking van [de Nederlandse uitkomsten van de enquête](#).

[Kijk op de website voor meer informatie.](#)